

Temat: Zniszczenia i odbudowa

Propozycje innych tematów:

- Moja miejscowość 100 lat temu
- Zabytki architektoniczne naszej miejscowości
- Historia cegłami pisana

Zamierzone osiągnięcia:

Przygotowanie przed lekcją – uczeń:

- zna przeszłość rodzinnej miejscowości;
- potrafi odnaleźć zabytki architektoniczne;
- umie określić ich przybliżony wiek (ewentualnie styl architektoniczny).

• Cel ogólny:

- rozbudzanie zainteresowań historią swojej miejscowości;
- rozwijanie poczucia przynależności do lokalnej społeczności;
- poznanie przeszłych losów miejscowości drogą analizy architektury;
- pobudzanie kreatywności;
- kształtowanie umiejętności:
 - pracy w zespole,
 - zbierania informacji z różnych źródeł,
 - selekcji, analizy i scalania informacji,
 - publicznych wypowiedzi i wystąpień.

• Cele operacyjne:

A. Uczeń zna:

- ważniejsze zabytki w miejscowości,
- ważniejsze wydarzenia historyczne istotne dla dziejów miejscowości i regionu,
- genezę nazwy rodzimej miejscowości.

B. Uczeń rozumie:

- trudności w odbudowie zniszczeń wojennych,
- powiązania pomiędzy wydarzeniami historycznymi, a architekturą miejscowości.

C. Uczeń potrafi:

- określić charakterystyczne budowle swojej miejscowości, opisać je i określić ich pierwotne przeznaczenie i historię,
- zaproponować hasła tematyczne do folderu turystycznego promującego miejscowość lub najbliższą okolicę,
- opracować trasę wycieczki po ciekawych zakątkach miejscowości,
- przygotować prezentację (multimedialną) wybranego zabytku i przedstawić ją na forum klasy.

• **Cel wychowawczy:**

- Budzenie szacunku do dokonań poprzednich pokoleń;
- Kształtowanie odpowiedzialności wobec zabytków materialnych.

Środki dydaktyczne:

W zależności od wybranego sposobu prowadzenia lekcji podsumowującej:

- **wersja elektroniczno-komputerowa:**
 - stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu,
 - edytor tekstu bądź program do prezentacji np. PowerPoint,
 - materiały ikonograficzne i dokumentowe (patrz płyta),
 - mapa Wrocławia z budowlami z okresu PRL (patrz płyta),
 - rzutnik multimedialny.
- **wersja plastyczno-fotograficzna:**
 - prace uczniów,
 - tablice korkowe,
 - mapa historyczna.

Metody nauczania:

projekt edukacyjny, rozmowa nauczająca, pokaz, elementy wykładu, dyskusja, wystawa

Formy organizacyjne:

praca w zespołach kilkuosobowych (w zależności od liczebności klasy i liczby zabytków)

Czas trwania zajęć:

Lekcja podsumowująca – 1 x 45 min.;

Czas realizacji całości – ok. 1 miesiąca:

- 2 tygodnie na zebranie informacji przez uczniów,
- 1 tydzień na uporządkowanie materiałów,
- 1 tydzień na sporządzenie albumu, kronik, plakatu lub prezentacji.

Uwagi dodatkowe:

Lekcję należy poprzedzić wcześniejszym podziałem klasy na zespoły i podaniem konkretnych zabytków bądź też stref miejscowości do opracowania. Należy również wyjaśnić uczniom, które informacje powinny niezbędnie zostać zapisane w notatce:

- czas powstania (dla wcześniejszych budowli podaje się wiek, od XIX w. odnotowuje się lata bądź dekady budowy),
- przeznaczenie pierwotne i wtórne (zwłaszcza podczas działań wojennych),

- przebudowa i odbudowa zabytków po wojnie,
- stan dzisiejszy – przeznaczenie i ewentualne plany zagospodarowania.

W zależności od wieku uczniów należy przybliżyć im bądź wspólnie z nimi omówić skróconą historię miejscowości na tle wydarzeń historycznych kraju. Dokonać tego można podczas lekcji, na której klasa zostanie podzielona na poszczególne zespoły. Miejscowościom z bogatą przeszłością warto poświęcić część wcześniejszych zajęć, a potem jedynie powrócić do tych wiadomości. Przypomnienie winno skoncentrować się jedynie na wydarzeniach ważnych dla regionu – związanych ze zmianą państwowości bądź napływem grup etnicznych.

Głównym celem poszczególnych grup uczniowskich jest prezentacja na forum klasy zdobytych wiadomości na temat pierwotnego przeznaczenia oraz losów (wojennych i powojennych) zabytkowych budowli w omawianej miejscowości – w zależności od możliwości uczniowie mogą zdobywać informacje poprzez:

- Internet,
- wywiady z mieszkańcami (np. patrz płyta – relacja Wandy i Kazimierza Czaplińskich o budowie domu),
- wywiady z przedstawicielami władz lokalnych,
- opracowania historyczne.

Jeśli nie będzie możliwy dostęp do elektronicznych źródeł informacji (m.in. do komputerów), młodzież może przedstawić wyniki swoich prac w formie zdjęć, rysunków, albumów.

Młodzież może zaprezentować wyniki swoich badań przyklejając na symbolicznej, konturowej mapce miejscowości obecny bądź historyczny wygląd zabytku. Kolejność wystąpień może być uwarunkowana czasem powstania budynków.

Po zakończeniu całego projektu można z najlepszych prac stworzyć album dotyczący zabytków miejscowości. Również można zaproponować młodzieży stworzenie planu wycieczki po omawianej miejscowości.

Lekcję podsumowującą i cały projekt może przeprowadzić nauczyciel dowolnego przedmiotu.

→ Bank pomysłów:

Warto zorganizować ogólnoszkolną akcję (niezależnie od wieku uczniów), promowaną przez Samorząd Uczniowski, na najlepsze zdjęcie dokumentujące obecny stan budynku (bądź zabytku architektonicznego) oraz na elektroniczny projekt wyglądu tego budynku w przeszłości. Projekt można wykonać stosując dowolne programy graficzne bądź rysując.

Stworzenie uczniowskiego rejestru dolnośląskich zabytków architektonicznych wartych obejrzenia, udokumentowanie ich stanu, zaproszenie innych uczniów do wspólnego ich zwiedzania. Wówczas miejscowi uczniowie mogliby pełnić rolę przewodników.

Konkurs na najlepszy pomysł – opracowanie koncepcji wykorzystania (często podupadłych dziś) zabytków w istniejących warunkach.

Dyskusja na temat architektury z okresu PRL – np. mapa Wrocławia z budowlami tego typu (patrz płyta) – może posłużyć do dyskusji na temat umieszczenia tych obiektów na liście zabytków wrocławskich.

PROPONOWANY PRZEBIEG LEKCJI:

1. Czynności porządkowe, przypomnienie planu zajęć.
2. Wyjaśnienie tematu zajęć i ich celu, przypięcie lub narysowanie konturowej mapy miejscowości (w przypadku Wrocławia można wykorzystać mapę elektroniczną – patrz płyta).
3. Nawiązanie do tematu lekcji – przypomnienie historii regionu i zmian państwowych i ludnościowych:
 - założenie (lokacja) miasta;
 - przynależność państwowa, pochodzenie ludności;
 - wydarzenia historyczne powodujące zmiany przynależności bądź znaczące zmiany ludnościowe (musi się pojawić temat II wojny światowej i jej następstw).
4. Prezentowanie przez młodzież architektonicznych pamiątek zachowanych w danym mieście (kolejność winna być zależna od momentu zbudowania zabytku; można wykorzystać materiały ikonograficzne dotyczące Wrocławia – patrz płyta).
5. Bieżące kontrolowanie przez nauczyciela poprawności przedstawianych informacji.
6. Podsumowanie wykonanych prac i zdobytych informacji:
 - najstarsze zabytki architektoniczne w danej miejscowości;
 - sumaryczne podsumowanie, z którego okresu historii pochodzi najwięcej zabytków w omawianej miejscowości;
 - charakterystyczne cechy stylów architektonicznych na przykładzie konkretnych zabytków.
7. Dyskusja (do wykorzystania materiały ikonograficzne i dokumentowe – patrz płyta):
 - Po co nam właściwie zabytki?
 - Jak oceniacie stan zabytków w swojej miejscowości?
 - Które zabytki dobrze byłoby odrestaurować? (wypunktowanie zapomnianych zabytków w regionie);
 - Jak można najlepiej wykorzystać zapomniane i zniszczone zabytki w regionie lub miejscowości?
8. Ocena pracy uczniów.

Proponowana notatka:

szczegółowość wymaganych informacji zależy od poziomu przygotowania uczniów i zamierzeń nauczyciela

A. Historia miejscowości

- etymologia nazwy (regionu i miejscowości),
- pierwsze wzmianki historyczne o miejscowości,
- uzyskanie praw miejskich.

B. Zmiany państwowo-ludnościowe

- pierwsze państwo w granicach którego znalazła się miejscowość,
- wydarzenia historyczne mające wpływ na zmiany państwowe bądź ludnościowe,
- II wojna światowa,
- migracje i wypędzenia,
- stan dzisiejszy.

C. Charakterystyczne budynki w omawianej miejscowości

(można wprowadzać je zgodnie z chronologią – łatwiej zostaną utożsamione przez młodzież z konkretnym wydarzeniem historycznym)

- przybliżony czas powstania (dla wcześniejszych budowli podaje się wiek, od XIX w. odnotowuje się lata bądź dekady budowy),
- przeznaczenie pierwotne i wtórne (zwłaszcza podczas wojny),
- przebudowy i odbudowa powojenna,
- stan dzisiejszy.

Przydatne pozycje i strony:

Opracowania:

- » *Thum Gregor, Obce miasto Wrocław 1945 i potem, tłum. Małgorzata Słabicka, Wrocław 2006.*

Zabytki:

- » *Łuczynski Romuald M. Zamki i pałace Dolnego Śląska. Przedgórze Sudeckie, Nizina Śląska – część wschodnia, Wrocław 2001.*
- » *Pilch Józef, Leksykon zabytków architektury Dolnego Śląska, Warszawa 2005.*
- » *Zabytki Dolnego Śląska, oprac. Krystyna i Józef Pilchowie, Wrocław 1962.*

 www.luteranie.pl/diec.wroclawska/poew/mapka.html

Poewangelickie zabytki Dolnego Śląska

 www.dolnyslask.org/palace/index.php

Pałace i dwory Dolnego Śląska

Ikonografia:

- » *Bandurska Zofia, Ikonografia Wrocławia. Pocztywki, Wrocław 2008.*
- » *Mierzwa Sławomir, Dolny Śląsk na starych pocztówkach, Łódź 2006.*
- » *Mierzwa Sławomir, Wrocław na starych pocztówkach, Łódź 2005.*
- » *Szczepanek Zbigniew, Zamki Śląska w malarstwie i rysunku Zbigniewa Szczepanka, Gdańsk 2005.*

 www.wroclaw.hydral.com.pl/141,artykul.html

 www.fototekaslaska.pl

- W www.dawneklodzko.pl/print.php?kat=o_serwisie&side=linki&nr=&type
- W www.wroclaw1.za.pl/index.html
- W www.wroclaw1.za.pl/t/tematy.html

Nazwy miejscowości:

- » *Battek Marek J., Szczepankiewicz Joanna, Słownik nazewnictwa krajoznawczego Śląska, polsko-niemiecki, niemiecko-polski, Wrocław 1992.*
 - » *Borek Henryk, Wśród śląskich nazw, Opole 1986.*
 - » *Domański Józef, Nazwy miejscowe dzisiejszego Wrocławia i dawnego okręgu Wrocławia, Warszawa 1967.*
 - » *Encyklopedia wiedzy o Śląsku, pod red. Janusza Kroszela, Opole 1986.*
 - » *Nieckula Franciszek, Język Polski na Dolnym Śląsku, Wrocław 1979.*
 - » *Rospond Stanisław, Nazwy Geograficzne Śląska, Warszawa-Wrocław 1968.*
- W www.kolej.one.pl/_ferwojoj/LINIE/STACJE2.HTM
Dawne nazwy niemieckie stacji kolejowych